T. 2, No 1

УДК 728.82 (438) (043.3) "18/19"

### Ірина Погранична

Національний університет "Львівська політехніка" кандидат архітектури асистенка кафедри архітектури та реставрації e-mail: iryna.i.pohranychna@lpnu.ua orcid: 0000-0002-4164-6110

# ТВОРЧИЙ МЕТОД ЯКУБА КУБИЦЬКОГО В АРХІТЕКТУРІ ПАЛАЦОВИХ КОМПЛЕКСІВ КІН. XVIII – ПОЧ. XIX СТ.

© Погранична I., 2020

https://doi.org/ 10.23939/sa2020.01.040

Стаття присвячена творчому методу відомого польського архітектора Якуба Кубицького, який працював в кін. XVIII— поч. XIX ст. на території сучасних Польщі та України. Є автором таких палацових комплексів: палац у с. Бережце та смт Вишнівець Тернопільської обл., у с. Ладиги, с. Лашки (Морозівка), с. Деркачі, с. Семереньки, с. Морозівка, с. Ілляшівка, с. Самчики Хмельницької обл., с. Нападівка Вінницької обл. Україна; та на території сучасної Польщі палацово-паркових комплексів у Радзейовіце (Radziejowice), у Бейсце (Вејѕсе), в Плавовіце (Рławowice), у Млохуві (Мюсhów), у Бялачуві (Віаłасzów), у Геленуві (Неlenow) та палацу Бельведер (Веlweder) у Варшаві. У дослідженні визначено сукупність принципів і правил, які формують творчий метод архітектора.

Ключові слова: творчий метод, класицизм, палацовий комплекс, Якуб Кубицький.

### Вступ

Поняття творчого методу дуже широке і багатогранне. Це не лише набір певних геометричних пропорцій, композиційних прийомів та планувальних особливостей, а й поєднання архітектурно-планувальних особливостей з природно-кліматичними, історичними, економічними чинниками.

Творчий метод архітектора – це своєрідний синтез творчих методів художника, інженера, організатора виробничих професій. При цьому художній і науковий методи не виходять один з одного, а взаємовідображаються в архітектурній творчості.

### Постановка проблеми

Поєднання художньої інтуїції та класичних канонів палацового будівництва в результаті призводять до утвердження творчого методу архітектора. Вивчення творчості Якуба Кубицького дає можливість розширити кругозір архітектурної думки XIX ст. В його роботах також можна побачити вплив античних трактатів, загальносвітових канонів класицистичної забудови палацових комплексів, а також стиль наставника Доменіко Мерліні та Палладіанської школи загалом.

Часовий ареал, в межах якого розбудовувались класицистичні палацові комплекси авторства Я. Кубицького, охоплює "повний цикл" розвитку таких об'єктів: від трансформації оборонних споруд (замків) у палацові ансамблі, через розвиток та утвердження основних композиційних схем і принципів планування нових комплексів до моменту занепаду і втрати первісного значення в зв'язку зі змінами суспільних умов наприкінці XIX ст.

Величні ансамблі, споруджені за проєктами Я. Кубицького, є яскравим прикладом європейської культури на території України. Проте руйнування архітектурних елементів палаців

призводить до зміни та втрати авторської системи у структурно-планувальній та композиційній схемі палацу. Проблема збереження творчого методу архітектора стає вагомою не лише в архітектурі та історії, а й у національній культурі.

### Аналіз останніх досліджень та публікацій

Проблема методу в архітектурі, як предмету дослідження, завжди з'являється в результаті розвитку мистецького життя, нових естетичних потреб. Кожен новий етап художнього розвитку виявляє недостатність попереднього не тому, що він став нераціональним, а тому, що він більше не відповідає новим уявленням про соціальні відносини, характер людської діяльності. Тому теоретична розробка питання тісно пов'язана з певними часовими "зрізами" в еволюції архітектури, розгляд яких дозволяє побудувати цілісну ретроспективну картину розвитку уявлень про метод. Так, наприклад, проблема методу виникла в епоху Ренесансу, коли новий професіоналізм вже не міг спиратися на середньовічні прототипи і цехові правила (проблема відображена в трактатах Альберті, Палладіо, Віньоли, в ренесансних коментарях до Вітрувія і т.д.). Проблема методу була поставлена і з початком масової підготовки фахівців в європейських академіях (їй приділяв увагу, наприклад, Віолле-ле-Дюк).

Проблема творчого методу архітектора була актуалізована в школах нового типу — Баухаузе (перш за все — в роботах В. Гропиуса) і ВХУТЕМАСі ("психоаналітичний" метод Н.А. Ладовского, роботи В.Ф. Крінскі, М.А. Туркуса та ін.). Великий вплив на розробку проблематики методу в архітектурі свого часу зробив новий напрямок, який виник в рамках класичного наукового раціоналізму, — методологія і логіка науки (К.Р. Поппер, І. Лакатос, Т. Кун, П. Фейєрабенд та ін.).

Окремо можна виділити дисертаційне дослідження Юрія Івановича Кармазіна, присвячене "Формуванню світобачення та науково-методичних основ творчого методу архітектора в професійній підготовці", в якому автор вважає, що творчий метод можна розглядати в контексті найважливішого чинника соціального та культурного розвитку архітектора. Наводить концептуальні ідеї формування творчого методу майбутнього архітектора-професіонала.

### Мета дослідження

Метою статті є дослідити творчий метод, визначити авторську систему в архітектурнопланувальних, стилістичних та функціональних особливостях палацових комплексів, авторства Якуба Кубицького в кін.XVIII – поч. XIX ст.

### Виклад основного матеріалу

Поняття метод принесено в естетику в 20-ті рр. XX століття з філософії і науки. У широкому сенсі метод означає спосіб практичних і теоретичних дій, спрямованих на отримання певних результатів, а також сукупність принципів, що регулюють пізнавальну діяльність, У вузькому сенсі метод — спосіб досягнення будь-якої мети, спосіб виготовлення чи спосіб діяльності. У творчому методі знаходять своє відображення основні питання творчості, висунуті часом, перш за все питання про характер художнього узагальнення, засобах вираження, способах відтворення явищ життя. Метод — художня організація дійсності, тип художнього мислення, виражений в конкретно-історичній формі.

Підставою для виділення творчого методу архітектора можна назвати результат творчої діяльності, яка  $\epsilon$  художньо виразною та унікальною; безумовно, важливою  $\epsilon$  і кількість об'єктів, що представляють нам необхідний зв'язок між творами автора та дають можливість простежити динаміку його історичного розвитку. Проаналізувати творчий метод архітектора можна за різними основами, якими керувався автор, серед них: філософсько-світоглядні основи; художні основи; психологічні основи; науково-теоретичні основи; інженерно-технічні основи; науково-методичні основи; теоретико-методологічні основи; принципи проєктного моделювання.

Набір певних геометричних пропорцій, композиційних прийомів та планувальних особливостей

Творчий підхід до вирішення поставлених архітектурних задач

Результат творчої діяльності, яка є виразною і унікальною

Створення власних правил

### ТВОРЧИЙ МЕТОД

Подолання звичних прийомів і традицій Закономірна повторюваність арх. прийомів, що стають архітектурними правилами архітектора

Створення об'єкта архітектури з урахуванням впливу соціального та культурного розвитку архітектора

Сукупність принципів ідейнохудожнього пізнання та образного відтворення світу.

### Сукупність принципів ідейно-художнього пізнання та образного відтворення світу, спосіб осягнення дійсності засобами мистецтва

В історії архітектури виділяють такі художні методи, як: бароко, класицизм, сентименталізм, романтизм, реалізм, натуралізм, модернізм. Кожен архітектор дотримуюється загальних правил певної історичної епохи, в якій жив і працював.

класицис-

тичних

канонів на

становлення і

розвиток

архітектури

Якуба

Кубицького

### Ідеали античної класики

Верховенство надійності, гармонійності і комфорту

Симетрія і чіткість ліній

Велична простота, відсутність зайвих деталей

Стійкі конструктивні елементи прямокутних та арочних форм

Вікна та двері переважно прямокутної форми із скромним декоративних оздобленням

Статуї на дахах та портиках

Ніткість об'єму форми
Вшив Використання ордерної системи

Регулярність планування та

логі́чно вибудувані ансамблі Строгість і лаконічність як у зовнішньому, так і у

внутрішньому арх. вирішенні В інтер'єрі характерні високі стелі, прикрашені ліпниною

Використання молочних, блідожовтих, небесно-блакитних, зелених із золотим акцентом кольорів

## Створення об'єкта архітектури з урахуванням впливу соціального та культурного розвитку архітектора

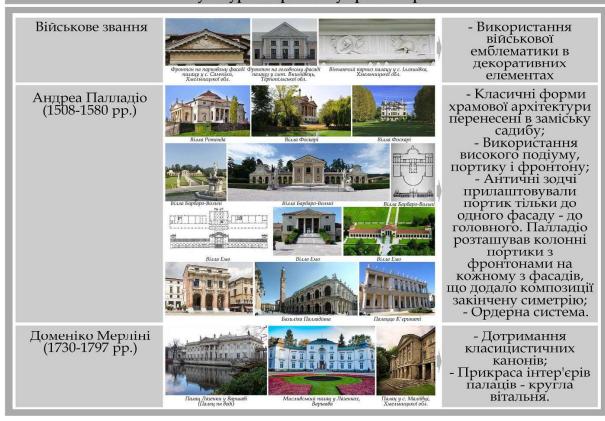


Рис. 1. Формування творчого методу Якуба Кубицького

Творчий метод чи стиль кожного архітектора певного періоду формує стиль епохи. В творчості зодчих відображаються важливі питання та проблеми теорії і практики архітектурного життя того часу. До архітекторів, чия творчість привертає увагу високим рівнем майстерності, належить і Я. Кубицький. Народився у Варшаві 1758 року. Закінчив єзуїтський коледж. Вважається учнем польського архітектора Доменіко Мерліні. Короткий час співпрацював з архітектором Шимоном Богумілом Цугом. Як архітектор Варшави в 1807 році став посередником між чистим класицизмом і ампіром XVIII ст. Хоч Я. Кубицький і був представником зрілого класицизму з впливом Палладіанської школи, все ж роботи архітектора мають свій творчий почерк і характеризуються такими типовими елементами у проєктах, як: чітка осьова композиція та симетрія фасадів палаців; прості прямокутні форми в плані палацу, які доповнювались виступаючими ризалітами; головний вхід акцентований портиком з колонадою; використання класичних ордерних елементів, що оздоблювались скульптурами, та військової емблематики в оздобленні фасадів. Внутрішній уклад в палацах був симетричним, двотрактовим, з розкішною вітальнею та вестибюлем, який містив сходи. Інтер'єри були пишно оздоблені ліпниною та виокремлені кольором (звідси і назви блакитна вітальня, золота чи червона кімната).

Якуб Кубицький був представником зрілого класицизму з відбитком "античності" та впливом Палладіанської школи. Проте палаци, які запроєктував цей архітектор, мають свій творчий почерк і характеризуються такими типовими елементами у проєктах, як: 1) Водні системи - обов'язковий елемент палацово-паркового комплексу; 2) Кожен палацово-парковий комплекс включав у себе не лише чітко розплановний парк (сад), а й численні прогулянкові алеї та парк для полювання (ліс). Загальну композицію рекреації формували такі структурні елементи: парк (сад) для прогулянок, звіринець, фруктовий сад, "сад у мурах" (цікавий спосіб вирощування теплолюбних рослин у с. Самчики, Хмельницької обл.); 3) Кожен комплекс був поліфункціональний. Складався з таких типів споруд, як: палацові, господарські, службові та культові будівлі, комплекс споруд в'їзної брами та огорожі, паркові споруди; 4) Палац завжди розташовувався на підвищеній території, де розкривався гарний краєвид; 5) Поступовий відхід від строгої ієрархічної побудови ансамблю. Розглядається унікальний перехідний зразок від регулярної до живописної композиції, продемонстрований у садибному комплексі у с. Самчики, Хмельницької обл.; 6) Архітектура будівель палацово-паркових комплексів характеризується строгістю та досконалістю стилю. Фасади палаців мали чітку симетричну композицію, яку прикрашали масивні портики з колонадою; 7) Основною конструктивною схемою палаців була двотрактова схема (кімнати анфіладного типу розташовувались уздовж паркового і головного фасадів); 8) Прямокутні у плані палаци були доповнені виступаючими ризалітами; 9) Тильний і головний фасади були прикрашені портиком із колонадою; 10) Чотирисхилий дах прикрашався масивним димарем (зблокованим димарним блоком); 11) Віконні і дверні прорізи прямокутні, стримано декоровані; 12) Тимпани фронтонів заповнені скульптурою з картушами і військовими елементами; 13) В архітектурних елементах використовувались класицистичні ордерні елементи, що доповнювались скульптурами, барельєфами і військовою емблематикою; 14) Палаци були стримано декоровані ззовні і розкішно прикрашені всередині ліпниною та виокремлені кольором (звідси і назви блакитна вітальня, золота чи червона кімната); 15) Головною прикрасою палацу була вітальна (переважно з купольним скепінням, яке прикрашене ліпниною).

Проаналізувавши стан збереження і характер використання палацових комплексів кін. XVIII — поч. XIX ст. авторства Якуба Кубицького, можна сказати, що всі вони пристосовані під громадські споруди. Деякі використовуються як будинки культурно-видовищних закладів (палац у с. Самчики, Хмельницької обл., палац у смт Вишнівець, Тернопільської обл.), деякі — як будинки навчальних закладів (палац у с. Ілляшівка, Хмельницької обл.), а іноді закинуті і стоять неужитками через що,

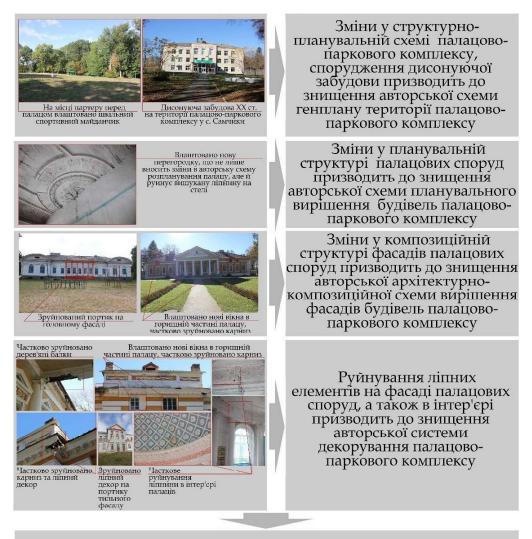
очевидно, руйнуються. Проблема збереження та пристосування палацових комплексів в Україні вимагає комплексних програм щодо збереження, реставрації та пристосування колишніх магнатських резиденцій у сільській місцевості та чіткого формулювання шляхів розвитку і функціонування пам'ятки архітектури в існуючому середовищі (поселенні) задля збереження та подальшої візуалізації планувальної структури та композиції архітектурних елементів, які і формують творчий метод архітектора.

Закономірна повторюваність архітектурних прийомів, що стають правилами архітектора											
Пазва об'єкту Критерії для порівняння	Форма палацу	Поверхо- вість палацу	Симетрія/ асиметрія фасаду (плану)	Бічні виступаю- чі ризаліти	Виступаю- чий ризаліт на парковому фасаді	Галереї	Портик на головном у фасаді	Портик на парково му фасаді	Фронтон на головному фасаді	Фронтон на парковому фасаді	Аттиков стінка
Палац Бельведер у Варшаві, Польща	прямокутний у плані	2-поверховий	симетричний відносно головної осі	-	- 1	+	+	=	+	-	+
Палац у с. Плавовіце, Польща	прямокутний у плані	2 поверховий	симетричний відносно головної осі	+	-	+	+		+		190
Палац у Радзийовіце, Польща	прямокутний у плані	2-поверховий	симетричний відносно головної осі	+	120	2	+	+	+	+	+
Палац у Бейсце, Польща	прямокутнии у плані	2-поверховий	симетричний відносно головної осі	-	+	2	+	e e	+	-	-
Палац у Белячові, Польща	прямокутний у плані	2-поверховий	симетричний відносно головної осі	Ē	+	+	+	+	+	+	-
Палац у Хеленові, Польща	прямокутний у плані	2-поверховий	асиметричний відносно головної осі	+	+	4	+	2	+	-	+
Палац у Млохові, Польща	прямокутний у плані	2-поверховии	симетричний відносно головної осі	2	+	-	+	+	+	+	-
Палац у с. Бережце, Гернопільської обл., Україна	прямокутний у плані	2-поверховий	симетричний відносно головної осі	+	+	2	+	-	+	-	25
Палац у смт. Вишнівець, Гернопільської обл., Україна	прамокутний	2-поверховий	симетричний відносно головної осі	+	+	-	+	+	+	+	٠.
Палац у с. Ладиги, Хмельницької обл., Україна	прямокутний у плані	2-поверховий	симетричний відносно головної осі	۵	-	+	7.8	+	22	+	
Палац у с. Самчики, Хмельницької обл., Україна	прямокутний у плані	одио- поверховий	симетричний відносно головної осі	+	+	-	+	+	+	+	+
Палац у с. Ілляшівка, Хмельницької обл., Україна	прямокутний у плані	одно- поверховий	симетричний відносно головної осі	+	+		+		+3	-	-
Палац у с.Семиреньки, Хмельницької обл., Україна	прямокутний у плані	одно- поверховий	симетричний відносно головної осі	+	( <b>4</b>	2	+	+	+	+	-
Палац у с.Лашки, Хмельницької обл., Україна	прямокутний у плані	2-поверховий	симетричний відносно головної осі	+	9		+	+	+	-	+

Рис. 2. Формування творчого методу Якуба Кубицького

Набір певних геометричних пропорцій, композиційних прийомів та планувальних особливостей											
Назва об'єкту Критерії для порівняння	Форма палацу	Поверхо- вість палацу	Симетрія/ асиметрія фасаду (плану)	Тип плану- вання палацу	Бічні виступаю- чі ризаліти	ризаліт на	Розташу- вання житлових кімнат	Розташу- вання репрезен- тативних кімнат	Кругла вітальня - головна прикраса палацу	Типи дверей	Типи вікон
Палац Бельведер у Варшаві, Польща	прямокутний у плані	2-поверховий	симетричний відносно головної осі	двограктове планування палацу	141	-	на другому поверсі	на першому поверсі	+	Прямокутні дводільні, арочні дводільні	Прямокутні дводільні, арочні трьохділь
Палац у с. Плавовіце, Польща	прямокутний у плані	2-поверховий	симетричний відносно головної осі	двотрактове планувания палацу	+	8.	на другому поверсі	на першому поверсі	+	Прямокутні дводільні, арочні дводільні	Прямокутні дводільні
Палац у Радзийовіце, Польща	прямокутний у плані	2-поверховий	симетричний відносно головної осі	двотрактове планування палацу	+		на другому поверсі	на першому поверсі	+	Прямокутні дводільні, арочні дводільні	Прямокутні дводільні, арочні дводільн
Палац у Бейсце, Полыца	прямокутпий у плані	2-поверховий	симетричний відносно головної осі	двотрактове планування палацу	-	+	на першому поверсі	на першому поверсі	+:	Арочні двохдільні	Прямокутні дводільні, арочні дводільн
Палац у Белячові, Польща	прямокутний у плані	2-поверховий	симетричний відносно головної осі	двограктове планування палацу	-	+	на першому поверсі	на першому поверсі	+	Прямокутні дводільні, арочні дводільні	Прямокутні, арочні дводільн арочні трьохділь
Палац у Хеленові, Польща	прямокутний у плані	2-поверховий	асиметричний відносно головної осі	двограктове планування палацу	+	+	на першому поверсі	на першому поверсі	+	Прямокутні дводільні, арочні дводільні	Прямокутні, арочні дводільн арочні трьохділь
Палац у Млохові, Польша		2-поверховий	симетричний відносно головної осі	двограктове планування палацу	120	+	на першому поверсі	на першому поверсі	+	Прямокутні дводільні	Прямокутні дводільні, арочні дводільн
Палац у с. Бережце, Гернопільської обл., Україна	прямокутний у плані	2-поверховий	симетричний відносно головної осі	двограктове планування палацу	+	+	на другому поверсі	на першому поверсі	+	Прямокутні дводільні	Прямокутні дводільні
Палац у смт. Вишнівець, Гернопільської обл., Україна	прямокутний у плані	2-поверховий	симетричний відносно головної осі	двограктове планування палацу	+	+	на другому поверсі	на першому поверсі	+	Прямокутні дводільні	Прямокутні, квадратні, арочні дводільн
Палац у с. Ладиги, Хмельницької обл., Україна	прямокутний у плані	2-поверховий	симетричний відносно головної осі	двотрактове планування палацу	-	-	на другому поверсі	на першому поверсі	+	Прямокутні дводільні, арочні дводільні	Прямокутні дводільні, арочні дводільн
Палац у с. Самчики, Хмельницької обл., Україна	прямокутний у плані	одно- поверховий	симетричний відносно головної осі	двотрактове планування палацу	+	+	на першому поверсі	на першому поверсі	+	Прямокутні дводільні, арочні дводільні	Прямокутні дводільні, арочні дводілы
Палац у с. Ілляшівка, Хмельницької обл., Україна	прямокутний у плані	одно- поверховий	симетричний відносно головної осі	двотрактове планування палацу	+	+	на першому поверсі	на першому поверсі	+	Прямокутні дводільні, арочні дводільні	Прямокутні, арочні двохділы арочні трьохділь
Палац у с.Семиреньки, Хмельницької обл., Україна	прямокутний у плані	одно- поверховий	симетричний відносно головної осі	двограктове планувания палацу	+	-	на першому поверсі	на першому поверсі	+	Прямокутні дводільні	Прямокутні дводільні, арочні дводільн
Палац у с.Лашки, Хмельницької обл., Україна	прямокутний у плані	2-поверховий	симетричний відносно головної осі	двограктове планувания палапу	+	-	на другому поверсі	на першому поверсі	+	Прямокутні дводільні	Прямокутні, квадратні, арочні дводілы

Рис. 3. Формування творчого методу Якуба Кубицького



Втрата авторської схеми вирішення палацово-паркового комплексу, знищення творчого методу архітектора

Рис. 4. Руйнування творчого методу Якуба Кубицького

### Висновки

Кожен архітектор під час своєї творчої діяльності створює свій творчий підхід щодо вирішення поставлених архітектурних задач. Але разом з тим існують загальні історичні моделі творчого методу певної епохи. У цій статті проаналізовано архітектурні твори Якуба Кубицького, які були запроєктовані відповідно до загальних класицистичних правил епохи, проте мають архітектурні особливості автора. У результаті відбувається утвердження художнього методу архітектора, який ґрунтувався на таких архітектурних принципах, як: симетрія, ритм, просторовість та конструктивність. Встановлено, що творчий метод формували: а) сукупність принципів ідейно-художнього пізнання та образного відтворення світу; б) творчий підхід до вирішення поставлених архітектурних завдань; в) результати творчої діяльності, яка  $\epsilon$  виразною і унікальною; г) закономірна повторюваність архітектурних прийомів, що стають архітектурними правилами архітектора; д) набір певних геометричних пропорцій, композиційних прийомів та планувальних особливостей; е) створення об'єкта архітектури з урахуванням впливу соціального та культурного розвитку архітектора;  $\epsilon$ ) подолання звичних прийомів і традицій; ж) створення власних правил.

### Бібліографія

Альберти Л.-Б., 1935. Десять книг о зодчестве / Пер. с итал.: В 2 т. – Т. 1. – М.: Изд-во Всесоюз. Акад. архитектуры, Т. 1, Кн. VII, Гл. XII, с. 244–247;

Бартенев И. А., 1983. *Очерки истории архитектурных стилей*. Бартенев И. А., Батажкова В. Н. Москва: "Изобразительное искуство", с. 169–177;

Буров А. К., 1982. *Об архитектуре. О методе. Работа над проєктом //* Мастера советской архитектуры об архитектурь. В 2-х т. М.: Искусство. Т. 2. с. 463–489;

Декарт Р., 1989. *Рассуждение о методе, чтобы верно направлять свой разум и отыскивать истину в науках* // Р. Декарт. Сочинения в 2-х т., М.: Мысль, Т. 1., с. 261;

Кармазин Ю. И., 2001. Капустин П. В. *Методологические основы культуры просктного мышления*. Методические указания и рекомендации. Воронеж: ВГАСУ, с. 43;

Михайлишин О. Л., 2000. *Палацово-паркові ансамблі Волині II половини 18–19 ст.* / Ольга Леонідівна Михайлишин. Київ: Науково-дослідний інститут теорії та історії архітектури і містобудування, с. 234;

Стоян О. В., 2008. *Проблеми реставрації пам'яток архітектури в Україні*. К: Строительство, материаловедение, машиностроение, с. 621–640 с.;

Стригалев А. А., 1986. *Художественный образ в архитектуре и его структура* // Теория композиции в советской архитектуре / под ред. Л. И. Кирилловой. М.: Стройиздат, с. 5–18.;

Тимофієнко В. І., 2003. Історія української архітектури. К.: Техніка. с. 472.;

Шевелев И. Ш., 1963. *Геометрическая гармония*. Опыт исследования пропорциональности в архитектуре. Москва, с. 105.

#### References

Alberti L.-B., 1935. *Ten Books on Architecture* / Per. with Ital .: In 2 vols. Vol. 1. M .: Publisher All-Union. Acad. of Architecture, Vol. 1, Bk. VII, Chap. XII, p. 244–247;

Bartenev I. A., 1983. Essays on the history of architectural styles. Bartenev IA, Batazhkova VN Moscow: Fine Arts, p. 169–177;

Burov A. K., 1982. *On architecture. About the method. Work on the project* // Masters of Soviet Architecture on Architecture. In 2 volumes M.: Art. Vol. 2, pp. 463–489;

Descartes, R., 1989. Discussion on the method to properly guide one's mind and find truth in the sciences // R. Descartes. Works in 2 vols., M .: Thought, Vol. 1, p. 261;

Karmazin Yu. I., 2001. Kapustin P. V. *Methodological foundations of the culture of project thinking*. Guidelines and recommendations. Voronezh: VAGASU, p. 43;

Mikhailyshyn O. L., 2000. *Palace and park ensembles of Volyn in the second half of the 18th–19th centuries.* / Olga Mikhailishin. Kyiv: Research Institute of Theory and History of Architecture and Urban Planning, p. 234 Hours;

Stoyan O. V., 2008. *Problems of restoration of architectural monuments in Ukraine*. K: Construction, materials science, mechanical engineering, p. 621–640;

Strigalev A. A., 1986. *Artistic Image in Architecture and Its Structure* // Theory of Composition in Soviet Architecture / Ed. LI Kirillova. M.: Stroyizdat, p. 5–18;

Timofienko V. I., 2003. History of Ukrainian architecture. K.: Technology. with. 472.;

Shevelev IS, 1963. Geometric harmony. Experience in proportionality research in architecture. Moscow, p. 105.

### Iryna Pohranychna

Lviv Polytechnic National University
Department of Architecture and Restoration
e-mail: iryna.i.pohranychna@lpnu.ua
orcid: 0000-0002-4164-6110

### CREATIVE METHOD OF JAKUB KUBICKI IN ARCHITECTURE OF PALACE COMPLEXES OF THE LATE XVIII- THE EARLY XIX CENTURY

© Pohranychna I., 2020

The article covers the creative method of a famous Polish architect Jakub Kubicki, who worked in the late XVIII-the early XIX century within the territory of modern-day Poland and Ukraine. He is the author of such

palace complexes as the palace in Berezhtse village and Vyshnivets urban-type settlement of Ternopil region, in Ladyhy village, Lashky village (Morozivka), Derkachi village, Semerenky village, Morozivka village, Illiashivka village, Samchyky village of Khmelnytskyi region, Napadivka village of Vinnytsia region Ukraine; and within the territory of modern-day Poland - a palace and park complexes in Radziejowice, in Bejsce, in Plawowice, in Młochów, in Białaczów, in Helenow and Belweder palace in Warsaw.

The concept of a creative method is very wide-ranging and comprehensive. It's not just about the set of certain geometrical proportions, compositional techniques and planning features, but also about the combination of architectural-planning special features and natural-climatic, historical, economical factors. A creative method of an architect is a kind of synthesis of creative methods of the artist, engineer, arranger of production professions. Herewith, the artistic and scientific methods don't arise from each other but find interreflection in the process of architectural art.

The basis for emphasizing creative method of an architect can be represented by the result of artistic activities that are artistically expressional and unique; there is no doubt that the number of objects representing us necessary connection between author's works and enabling us to trace the dynamics of his historical development is also of great importance. It is possible to trace the creative method of an architect due to different bases the author followed, namely: philosophical underpinnings and the worldview; artistic bases; psychological bases; scientific-theoretical bases; engineering and technical bases; theoretical and methodological bases; principles of project modelling.

Creative method or style of every architect of a certain period shapes a style of the era. In the works of architects, there are reflected important issues and problems of theory and practice of architectural life of the time. J. Kubicki is also among the architects whose works attract attention with a high level of excellence. He became a mediator between the pure classicism and Empire style of the XVIII century. Although the architect was the representative of mature Classicism with the influence of Palladian school, his works have their fingerprint and are characterized by such typical elements in the projects as sharp axial plan and symmetry of facades of palaces; simple rectangular forms in the plan of a palace were supplemented by prominent risalits; the main entrance was accentuated by a portico with colonnade; the use of classical order elements that were decorated with sculptures and military emblems in façade decoration. Interior arrangement in the palaces was symmetrical, two-path, with gorgeous living-room and entrance hall that contained stairs. Interiors were profusely decorated with moulding and highlighted with colours (hence the name blue living room, gold or red room).

Hence, creative method of Jakub Kubicki was based on such architectural concepts as symmetry, rhythm, spatiality and constructability, and it was shaped by: a) the set of principles of ideological-artistic perception and image reproduction of the world; b) imaginative approach to solving set architectural issues; c) outcomes of artistic activities that are expressional and unique; d) regular frequency of architectural concepts that became architectural rules of the architect; e) the set of certain geometrical proportions, compositional technique and planning features; f) creation of an object of architecture taking into account social and cultural development of an architect; g) overcoming of ordinary technique and traditions; h) creating own rules.

Key words: creative method, classicism, palace complex, Jakub Kubicki.